

הדין הקשה, כמו שנאמר (שמות ב) לרחץ על היאר. על היאר דוקא, ולא על היים.

ואם תאמר, והרי כתוב ומטף אשר הפית בו את היאר, ומשה לא הפה אלא על היים, וקראו לו יאר? אלא יאר היה שהפה אהרן על ידי משה, והחשיב אותו הפתוב שהוא עשה זאת.

כמו זה וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאר. ואהרן הפהו. אלא על שבא מצד הקדוש ברוך הוא קראו הפתוב אחרי הפות ה', אחר כף קראו בשם משה. ונערתיה הלכת על יד היאר - אלו שאר המחנות שבאים מהצד הזה.

ותפתח ותראהו את הילד. ותראהו? ! ותרא הנה צריך (לכתב) ! מה זה ותראהו? אמר רבי שמעון, אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ונכבדים. אלא כף למדנו, רשם המלך והגבירה נמצא בו, והוא רשם של וא"ו ה"א. ומיד - ותחמל עליו וגו'. עד כאן למעלה. מכאן ולהלאה למטה, חוץ מהכתוב הזה.

ותתצב אחותו מרחק וגו'. ותתצב אחותו, אחותו של מי? אחותו של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי, כמו שנאמר (שיר ה) פתחי לי אחתי רעיתי. מרחק, כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי.

ואין משמע שאותם צדיקים, עד שלא ירדו לעולם, נודעים הם למעלה אל הכל, וכל שפן משה. ומשמע גם בן שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון, כמו שבארנו, וסוד הדבר למדנו, שמשמע שיש לנשמה אב ואם, כמו שיש לגוף אב ואם בארץ, ומשמע שבכל הצדדים, בין

איהי דאתיא מסטרא דשמאלא דדינא קשיא, כמה דאת אמר, לרחוץ על היאר, על היאר דייקא, ולא על היים.

ואי תימא, והא כתיב, (שמות י"ז) ומטף אשר הפית בו את היאר, ומשה לא מחא אלא ימא, וקרייה יאר. אלא יאר הוה דמחא אהרן על ידי דמשה, ושווייה קרא דאיהו עביד.

בהאי גוונא, (שמות ז) וימלא שבעת ימים אחרי הפות ה' את היאר. ואהרן הפהו. אלא על דאתא מסטרא דקודשא בריך הוא, קרייה קרא אחרי הפות ה', לבתר קרייה בשמא דמשה. ונערוותיה הולכות על יד היאר, אלין שאר משריין דאתיין מסטרא דא.

ותפתח ותראהו את הילד. (שמות ב) ותראהו ותרא מיבעי ליה. מאי ותראהו. אמר רבי שמעון, לית לך מלה באורייתא, דלית בה רזין עלאין ויקריין. אלא הכי אולפנא, רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה, ואיהו רשימא דוא"ו ה"א. ומיד ותחמול עליו וגו'. עד כאן לעילא, מכאן ולהלאה לתתא, בר מהאי קרא.

ותתצב אחותו מרחק וגו'. (שמות ב) ותתצב אחותו, אחותו דמאן. אחותיה, דהווא דקרא לכנסת ישראל אחתי. כמה דאת אמר, (שיר השירים ה) פתחי לי אחתי רעיתי. מרחוק: כמה דאת אמר (ירמיה ל"א) מרחוק ה' נראה לי.

(מאי) משמע, דאינון זכאין, עד לא נחתו לעלמא, אשתמודעאן אינון לעילא, לגבי כללא, וכל שפן משה. ומשמע נמי, דנשמתהון דצדיקיא, אתמשכו מאתר עלאה, כמה דאוקימנא. ורזא

למעלה בין למטה, הכל בא מזכר ונקבה ונמצאים. והרי בארו את הסוד, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. הארץ - זו כנסת ישראל. נפש חיה - נפש של אדם הראשון העליון כמו שנתבאר. בא רבי אבא ונשקו. אמר, ודאי יפה אמרת, וכך הוא ודאי אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם.

דבר אחר ותמצב אחתו - זוהי חכמה, כמו שנאמר (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את. אמר רבי יצחק, מעולם לא העברה (התעוררה) מדת הדין מן העולם, שהרי בשעה שהיו ישראל חוטאים, היה הדין מקטרג עמם, ואז ותמצב אחתו מרחק, כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי.

ותרד בת פרעה לרחץ על היאר. בשעה שהיו ישראל פוסקים מן התורה, מיד - ותרד בת פרעה לרחץ על היאר. היתה יורדת מדת הדין לרחץ מדם ישראל על עלבון התורה. ונערתיה הלכת על יד היאר - אלו האמות שהם הולכים ורודפים אחריהם. על יד היאר - על סבת עלבון התורה, ואותם שמורים (שישנים) בה, שרפו ידיהם ממנה.

אמר רבי יהודה, כל דברי העולם תלויים בתשובה ובתפלה שמתפלל אדם לקדוש ברוך הוא, וכל שפן מי ששופך דמעות בתפלתו, שאין לה שער שלא נכנסים אותן דמעות. מה פתוב? ותפתח ותראהו את הילד. ותפתח - זו שכניה שעומדת על ישראל כאם

דמלה אוליפנא, דמשמע, דאב ואם אית לנשמתא, כמה דאית אב ואם לגופא בארעא, ומשמע, דבכל סטרוין, בין לעילא, בין לתתא, מדכר ונוקבא אתיין כלא ומשתכחי. והא אוקמוה רזא, דכתיב, תוצא הארץ נפש חיה. הארץ: דא כנסת ישראל. נפש חיה: נפשא דאדם קדמאה עלאה, כמה דאתמר. אתא רבי אבא ונשקיה. אמר ודאי שפיר קאמרת, והכי הוא ודאי זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי עלמא. (ע"ב)

דבר אחר ותמצב אחותו דא היא חכמה, כמה דאת אמר, (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את. אמר רבי יצחק, מעולם לא אתעדיאת (נ"א אתער) גזרת דינא מעלמא, דהא בכל שעתא דהווי ישראל חטאן, הוה דינא מקטרגא עמהון, וכדין, ותמצב אחותו מרחק. (ד"א מרחוק) כמה דאת אמר מרחוק ה' נראה לי. (ע"ב)

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור. בשעתא דהווי פסקי ישראל מאורייתא, מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור. הות נחתת מדת הדין, (דף י"ב ע"ב) לאסתחאה מדמא דישראל, על עלבונה דאורייתא. ונערוותיה הולכות על יד היאור, אלין אומיא, דאינון אזלין ורדפין אבתרייהו, על יד היאור, על סבת עלבונה דאורייתא, ואינון דמורים (נ"א דמכיון) בה, דרפו ידיהו מינה.

אמר רבי יהודה, כל מלין דעלמא, תליין בתשובה, ובצלותא דצלי בר נש

לקודשא בריהו הוא, וכל שפן, מאן דאושיד דמעין בצלותיה, דלית לה תרעא, דלא עאלין אינון דמעין. מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד.